

EUROOPA KOHTU (täiskogu) ARVAMUS 1/09

8. märts 2011

Sisukord

Arvamuse taotlus	I - 1147
Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomise kokkuleppe eelnõu	I - 1148
Kokkuleppe eelnõu sätted	I - 1150
Kaalutlused, mis nõukogu on arvamuse taotluses esitanud	I - 1154
Kokkuvõte Euroopa Kohtule esitatud märkustest	I - 1155
Märkused arvamuse taotluse vastuvõetavuse kohta	I - 1155
Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu ei ole aluslepingutega kooskõlas	I - 1156
Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega kooskõlas tingimusel, et sellesse tehakse muudatusi	I - 1158
Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega kooskõlas	I - 1160
Euroopa Kohtu seisukohavõtt	I - 1163
Arvamuse taotluse vastuvõetavus	I - 1163
Põhiküsimus	I - 1166
– Sissejuhatavad märkused	I - 1166
– Kokkuleppe eelnõu kooskõla aluslepingutega	I - 1167

Arvamuse 1/09 menetluses,

mille ese on Euroopa Liidu Nõukogu 6. juuli 2009. aasta taotlus arvamuse saamiseks ELTL artikli 218 lõike 11 alusel

EUROOPA KOHUS (täiskogu)

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schieman, A. Arabadjiev, J.-J. Kasel ja D. Šváby, kohtunikud A. Rosas, R. Silva de Lapuerta (ettekandja), E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, P. Lindh, T. von Danwitz, C. Toader, M. Safjan ja M. Berger, kohtusekretär: üksuse juhataja M.-A. Gaudissart,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. mai 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: J.-C. Piris, F. Florindo Gijón, L. Karamountzos ja G. Kimberley,

- Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet, J.-C. Halleux ja T. Materne,

- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,

- Taani valitsus, esindajad: V. Pasternak Jørgensen, R. Holdgaard ja C. Vang,

- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma ja J. Kemper,

- Eesti valitsus, esindaja: L. Uiibo,

- Iirimaa, esindaja: D. J. O'Hagan, keda abistasid E. Fitzsimons, SC, ja N. Travers, BL,

- Kreeka valitsus, esindajad: A. Samoni-Rantou, G. Alexaki ja K. Boskovits,

- Hispaania valitsus, esindaja: N. Díaz Abad,

- Prantsuse valitsus, esindajad: E. Belliard, B. Beaupère-Manokha, G. de Bergues ja A. Adam,

- Itaalia valitsus, esindajad: G. Palmieriet ja M. Fiorilli, keda abistas *vice-avvocato generale dello Stato* G. Nori,

- Küprose valitsus, esindajad: V. Christoforou ja M. Chatzigeorgiou,

- Leedu valitsus, esindaja: I. Jarukaitis,

- Luksemburgi valitsus, esindaja: C. Schiltz, keda abistas *avocat* P.E. Partsch,

- Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja Y. de Vries,

- Poola valitsus, esindajad: M. Dowgielewicz ja M. Szpunar,

- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, J. Negrão ja M.L. Duarte,

- Rumeenia valitsus, esindajad: A. Popescu ja M.-L. Colonescu, keda abistasid nõustajad E. Gane ja A. Stoia,

- Sloveenia valitsus, esindajad: V. Klemenc ja T. Mihelič Žitko,

- Soome valitsus, esindajad: A. Guimaraes-Purokoski ja J. Heliskoski,

- Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk ja A. Engman,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: I. Rao ja F. Penlington, keda abistas *barrister* A. Dashwood,

- Euroopa Parlament, esindajad: E. Perillo, K. Bradley ja M. Dean,

- Euroopa Komisjon, esindajad: L. Romero Requena, J.-P. Keppenne ja H. Krämer,

kuulanud 2. juuli 2009. aasta kinnisel nõupidamisel ära peakohtujurist P. Mengozzi, kohtujuristid J. Kokotti, E. Sharpstoni, Y. Bot', J. Mazáki, V. Trstenjaki, N. Jääskineni ja P. Cruz Villalóni,

annab järgmise

arvamuse

Arvamuse taotlus

1. Taotlus, mille Euroopa Liidu Nõukogu on esitanud Euroopa Kohtule viimaselt arvamuse saamiseks, on sõnastatud järgmiselt:

„Kas kavandatud ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi (praeguse nimega „Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus”) loomist käsitlev kokkulepe on kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätetega?”

2. Nõukogu esitas Euroopa Kohtule oma taotluse lisadena:
 - nõukogu eesistujariigi poolt intellektuaalomandi töörühmale (patendid) 7. aprillil 2009 esitatud dokumendi 8588/09, mis käsitleb nõukogu määruse (ühenduse patendi kohta) muudetud ettepanekut;

- nõukogu 23. märtsi 2009. aasta dokumendi 7928/09, mis käsitleb eesistujariigi muudetud teksti Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu kokkuleppe projekti ja põhikirja kavandi kohta;

- nõukogu 23. märtsi 2009. aasta dokumendi 7927/09, mis käsitleb komisjoni soovitusi nõukogule anda komisjonile volitused alustada läbirääkimisi Euroopa ja ühenduse patendivaidluste lahendamise ühtse süsteemi loomist käsitleva rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimiseks.

Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomise kokkuleppe eelnõu

3. Münchenis 5. oktoobril 1973 alla kirjutatud Euroopa patentide väljaandmise konventsioon (edaspidi „patendikonventsioon”) on leping, mille osalisteks on tänasel päeval 38 riiki, seal hulgas kõik Euroopa Liidu liikmesriigid. Euroopa Liit ise ei ole patendikonventsiooniga ühinenud. Patendikonventsioon näeb ette ühtse menetluse Euroopa patentide väljaandmiseks Euroopa Patendiameti (edaspidi „EPA”) poolt. Kuigi patentide väljaandmise menetlus on ühtne, koosneb Euroopa patent kimbust siseriiklikest patentidest, millest igapähe suhtes kehtib patendiomaniku nimetatud riikide siseõigus.

4. Euroopa Ülemkogu algatas 2000. aastal arutelu tulevase ühenduse patendi üle. Euroopa Komisjon esitas 5. juulil 2000 ühenduse patenti käsitleva nõukogu määruse ettepaneku (dokument KOM(2000) 412 lõplik), mis nägi ette ühenduse ühinemise patendikonventsiooniga, kogu ühenduses kehtiva ühtse tööstusomandiõiguse loomise ning selle patentide väljaandmise EPA poolt.

5. Pärast järelduste vastuvõtmist nõukogu (konkurentsivõime) istungil 4. detsembril 2006 ja Euroopa Ülemkogu kohtumisel 8.–9. märtsil 2007 esitas komisjon 3. aprillil 2007 Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatise „Euroopa patendisüsteemi edendamine” (KOM(2007) 165 lõplik).

6. Täpsemalt tegi komisjon ettepaneku luua Euroopa patendi ja tulevase ühenduse patendi integreeritud süsteem. Ühenduse patenti annaks välja EPA vastavalt patendikonventsiooni sätetele. Ühenduse patent oleks ühtne ja autonoomne, sellel oleks samasugune õiguslik mõju kogu liidus ja seda ei saaks välja ega üle anda ning tühistada ja see ei saaks lõppeda mujal kui Euroopa Liidu territooriumil. Patendikonventsiooni sätteid saaks ühenduse patendile kohaldada niivõrd, kui ühenduse patendimäärus ei näe ette erinorme.

7. Nõukogu tööde raames on välja töötatud ka eelnõu rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimiseks liikmesriikide, Euroopa Liidu ja patendikonventsiooni poolteks olevate kolmandate riikide vahel (edaspidi „kokkuleppe eelnõu”), millega loodaks kohus, mille pädevusse kuuluks Euroopa ja ühenduse patentidega seotud vaidluste lahendamine.

8. Kavandatud kokkuleppega loodaks Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus (edaspidi „patendikohus”), mis koosneks esimese astme kohtust, mis omakorda koosneks kesktalitusest ja kohalikest ning piirkondlikest talitustest, ja apellatsioonikohtust, kusjuures viimase pädevusse kuuluks esimese astme kohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste lahendamine. Patendikohtu kolmas organ oleks ühine kohtukantslei.

Kokkuleppe eelnõu sätted

9. Eelnõu artikkel 14a näeb ette:

„Kohaldatav õigus

1) Kui patendikohus arutab talle käesoleva lepingu kohaselt menetlemiseks esitatud kohtuasja, järgib ta ühenduse õigust ja toetub oma otsuste tegemisel:

a) käesolevale kokkuleppele;

b) vahetult kohaldatavale ühenduse õigusele, eelkõige nõukogu määrusele [...] ühenduse patendi kohta, ning osalisriikide siseriiklikele õigusele, millega rakendatakse ühenduse õigust; [...]

c) Euroopa patendikonventsioonile ja siseriiklikele õigusaktidele, mille osalisriigid on vastu võtnud kooskõlas Euroopa patendikonventsiooniga;

- d) rahvusvaheliste lepingute sätetele, mida kohaldatakse patentide suhtes ning mis on osalisriikidele siduvad.
- 2) Kui patendikohtu otsused tuginevad osalisriikide siseriiklikule õigusele, määratakse kohaldatav õigus kindlaks:
- a) vahetult kohaldatavate ühenduse õiguse sätete abil; või
 - b) vahetult kohaldatavate ühenduse õiguse sätete puudumise korral rahvusvahelise eraõiguse teiste rahvusvaheliste õigusaktide abil, mille osalisteks osalisriigid on; või
 - c) punktides a ja b osutatud sätete puudumise korral rahvusvahelist eraõigust käsitlevate, patendikohtu poolt määratletud siseriiklike sätete abil.
- 3) Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osaliseks mitteolev osalisriik jõustab õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud selleks, et täita patendiõiguse materiaalõigust reguleerivaid ühenduse õigusakte.”

10. Kokkuleppe eelnõu artikkel 15 on sõnastatud järgmiselt:

„Pädevus

1) Patendikohtu ainupädevusse kuuluvad:

- a) hagid patentide ja täiendava kaitse tunnistuste tegeliku või võimaliku rikkumise tuvastamiseks ja taotlused vastavate õiguskaitsevahendite kohaldamiseks, sealhulgas litsentsidega seotud vastuhagid;
 - a1) hagid õiguse rikkumise puudumise tuvastamiseks;
 - b) hagid ajutiste meetmete ja kaitsemeetmete võtmiseks ning ettekirjutuste tegemiseks;
 - c) hagid või vastuhagid patentide tühistamiseks;
 - d) avaldatud patenditaotlusega ette nähtud ajutisest kaitsest tulenevad hagid kahjude tuvastamiseks või hüvitamiseks;
 - e) hagid, mis on seotud leiutise kasutamisega enne patendi andmist või õigusega, mis põhineb patendi eelneval kasutamisel;

f) hagid ühenduse patentidega seotud sundlitsentside andmiseks või tühistamiseks; ja

g) hagid litsentside eest hüvitise saamiseks [...]

2) Lepinguosaliste siseriiklikele kohtute pädevusse kuulub niisuguste ühenduse patentide ja Euroopa patentidega seotud hagide läbivaatamine, mis ei kuulu patendikohtu ainupädevusse.”

11. Kohtuasjade territoriaalne alluvus patendikohtu erinevatele talitustele on kokkuleppe eelnõu artikli 15a lõikes 1 piiritletud järgmiselt:

„Artikli 15 lõike 1 punktides a, b, d ja e nimetatud hagid esitatakse:

a) kohalikule talitusele, mis asub selle osalisriigi territooriumil, kus tegelik või võimalik rikkumine on aset leidnud või võib aset leida, või piirkondlikule talitusele, milles kõnealune osalisriik osaleb; või

b) kohalikule talitusele, mis asub selle osalisriigi territooriumil, kus on kostja alaline elukoht, või piirkondlikule talitusele, milles kõnealune osalisriik osaleb.

Juhul kui kostja alaline elu- või asukoht ei ole osalisriigi territooriumil, menetletakse tema vastu esitatud hagsid kohalikus talituses või piirkondlikus talituses vastavalt punktile a.

Juhul kui asjaomase lepinguosalise territooriumil ei ole kohalikku talitust ning lepinguosaline ei osale piirkondlikus talituses, menetletakse hagnosis kesktalituses.”

12. Kõnealuse eelnõu artikkel 48 sätestab:

- „1. Kui esimese astme kohtus tõstatatakse küsimus [EÜ] asutamislepingu tõlgendamise või Euroopa Ühenduse institutsioonide õigusaktide kehtivuse või tõlgendamise kohta, võib kohus, kui ta peab seda kohtuotsuse tegemise eesmärgil vajalikuks, paluda Euroopa [...] Kohtul teha otsus niisuguse küsimuse suhtes. Kui niisugune küsimus tõstatatakse apellatsioonikohtus, siis palub ta Euroopa [...] Kohtul teha selle kohta otsus.
2. [EÜ] asutamislepingu tõlgendamise või Euroopa Ühenduse institutsioonide õigusaktide kehtivuse või tõlgendamise küsimuses tehtud Euroopa [...] Kohtu otsus on esimese astme kohtule ja apellatsioonikohtule siduv”.

Kaalutlused, mis nõukogu on arvamuse taotluses esitanud

13. Nõukogu märgib, et „enamik nõukogu liikmeid on seisukohal, et kavandatav kokkulepe kujutab endast õiguslikult vastuvõetavat viisi kavandatud eesmärkide täitmiseks. Samas on siiski väljendatud ja arutatud mitmeid õiguslikke mureküsimusi”. Nõukogu täpsustab, et „erinevaid küsimusi esitatakse neutraalselt, viitamata sellele, kui suurt toetust erinevad lähenemisviisid on saanud, ning et nõukogu ei eelista ühtegi vastu-sevarianti teisele.”

14. Nõukogu toonitab, et kavandatav kokkulepe ei moonuta Euroopa Kohtu pädevust. Liikmesriigid peavad saama kõnealuse kohtusüsteemi struktuuri oma äranägemise järgi korraldada, sealhulgas asutada rahvusvahelise kohtu.

15. Nõukogu märgib, et patendikohtu kohustusel järgida liidu õigust on väga lai kohaldamisala ning see hõlmab mitte üksnes aluslepinguid ja institutsioonide õigusakte, vaid ka liidu õiguskorra üldpõhimõtteid ja Euroopa Kohtu praktikat.

Kokkuvõte Euroopa Kohtule esitatud märkustest

16. Euroopa Kohtule esitatud märkustes kas leitakse, et arvamusedaotlus on vastuvõetamatu või et kokkuleppe eelnõu ei ole kooskõlas aluslepingutega või et seda eelnõu peaks aluslepingutega kooskõlla viimiseks muutma või et kavandatav kokkulepe on aluslepingutega kooskõlas.

Märkused arvamusedaotluse vastuvõetavuse kohta

17. Parlament ja Hispaania valitsus märgivad sisuliselt, et arvamusedaotlus on esitatud enneaegselt ning rajaneb ebatäielikul ja puudulikul teabel, kuna kavandatava kokkuleppe eesmärk on ettevalmistavate tööde ning institutsioonilise ja õigusliku konteksti edasiarendamine. Parlament omalt poolt leiab ka, et kuna nõukoguga ei ole ühenduse

patendimääruse eelnõu teemal konsulteeritud, siis on kahjustatud institutsioonilise tasakaalu põhimõtet.

18. Iirimaa, kes küll kinnitab, et toetab arvamuse taotlust, leiab, et Euroopa Kohus peaks kindlaks tegema, kas ta on pädev selle taotluse üle otsustama, eelkõige arvestades staadiumi, kuhu läbirääkimiste protsess on jõudnud. Euroopa Kohtule arvamuse avaldamiseks esitatud tekst on õigupoolest laias laastus alles töödokument, millele kõik nõukogu liikmed ei ole veel oma nõusolekut andnud.

Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu ei ole aluslepingutega kooskõlas

19. Nii Iirimaa kui ka Kreeka, Hispaania, Itaalia, Küprose, Leedu ja Luksemburgi valitsus leiavad, et kokkuleppe eelnõu ei ole kooskõlas aluslepingutega, kusjuures Hispaania valitsuse märkustes on see väide esitatud teise võimalusena.
20. Iirimaa väidab, et kokkuleppe eelnõu ei taga patendikohtus lahendatavates vaidlustes arutluse alla tulla võivate liidu õiguse sätete ülimuslikkuse austamist. Samuti ei ole tagatud, et sellele kohtule pannakse kohustus anda tõlgendusi, mis väldiks niivõrd, kui see on võimalik, vastuolusid kohaldatavate liidu õiguse sätete ja muude võimalike kohaldamisele tulevate siseriiklike ja rahvusvaheliste sätete vahel.
21. Kreeka valitsus märgib, et kokkuleppe eelnõu sätted, mis puudutavad kolmandates riikides asuvaid esimese astme patendikohtu talitusi, kes on pädevad lahendama vaidlusi ühenduse patentide üle, on küsitavad liidu õiguskorra ja kohtusüsteemi autonoomia seisukohalt. Aluslepingutega on loodud siduv õiguslik raamistik, milles liidu

institutsioonid ja liikmesriigid peavad tegutsema, kui nad valivad, millist üldmeedet ja konkreetseid õigusnorme kasutada tööstusomandi õigusi käsitlevate vaidluste lahendamisel.

22. Hispaania valitsus toob teise võimalusena välja, et kokkuleppe eelnõu ei ole kooskõlas aluslepingutega, rikkudes eelkõige ELL artiklit 19 ja ELTL artiklit 344 põhjusel, et ohtu seatakse Euroopa Kohtu õigusemõistmise monopol liidu õigust puudutavate vaidluste lahendamisel. Lisaks ei taga kavandatav süsteem liidu õiguse ülimuslikkust, sest patendikohus ei kuulu ühegi liikmesriigi kohtustruktuuri ning seega, kui see kohus rikub liidu õigust, ei allu need rikkumised kontrollile.

23. Itaalia valitsus rõhutab, et kokkuleppe eelnõu on rahvusvahelise õigusakti vormis ning liikmesriigid ja patendikonventsiooni osalisriigid annaksid oma põhiseadusliku pädevuse õigusemõistmise vallas rahvusvahelisele kohtule. Võttes arvesse, et praegusel hetkel ei ole olemas patenti, mis hõlmaks kõikide liikmesriikide territooriume, ega ühtset süsteemi selles valdkonnas tekkivate vaidluste lahendamiseks, ei ole liidul võimalik anda oma õigusemõistmise pädevust rahvusvahelisele instantsile. Liidu liitumine patendikonventsiooniga ei muudaks seda hinnangut, kuna kavandatav rahvusvaheline kohus ei oleks patendikonventsiooni kohaldamisalasse kuuluv organ. Kuna õiguslik alus puudub, siis ei ole kavandatav kokkulepe aluslepingute sätetega kooskõlas.

24. Küprose valitsus leiab, et patendikohtu loomine on vastuolus Euroopa Kohtule ja Üldkohtule antud ainupädevusega, mis on kirjas aluslepingutega ette nähtud erinevate õiguskaitsevahendite juures.

25. Leedu valitsus leiab, et kuna kavandatavat kokkulepet ei saa sõlmida aluslepingute sätete alusel, siis on see kokkulepe nende sätetega vastuolus. Kokkuleppe eelnõu ei taga liidu õiguse autonoomia ja liidu institutsioonidele aluslepingutega antud volituste põhisisu säilimist.
26. Luksemburgi valitsus märgib, et aluslepingutest ei tulene mingit õiguslikku alust, mis võimaldaks anda sellist pädevust, nagu on kirjeldatud kokkuleppe eelnõus, niisugusele kohtule nagu patendikohus. Niisuguse kohtu loomine on vastuolus liidu õiguse sätetega, mille raames on tagatud liidu õiguskorra ja kohtusüsteemi autonoomia ja ühetaolisus. Aluslepingud ja Euroopa Kohtu praktika näevad ette, et pädevus, mida kavandatava kokkuleppega tahetakse patendikohtule anda, saab kuuluda ainult Euroopa Kohtule.

Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega kooskõlas tingimusel, et sellesse tehakse muudatusi

27. Parlament, kes leiab seda teise võimalusena, ning Belgia ja Prantsuse valitsus ning komisjon leiavad, et kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega põhimõtteliselt kooskõlas, kui sellesse teha teatavaid muudatusi.
28. Juhul kui Euroopa Kohus tunnistab nõukogu taotluse vastuvõetavaks, leiab parlament, et kokkuleppe tekstis oleks kohane ära näidata, et patendikohtul lasuvat kohustust järgida liidu õigust ning Euroopa Kohtu olemasolevat ja tulevast kohtupraktikat tuleb kohaldada väga laialt. Tuleks ka täpsustada, et patendikohtul on kohustus tagada põhiõiguste kaitse.

29. Seoses kavandatava eelotsusemenetlusega märgib parlament, et oleks kohane luua süsteem, mille abil komisjon saaks osaleda patendikohtus toimuvates menetlustes. Samuti võib osutada kasulikuks panna patendikohtule sõnaselge kohustus suunata Euroopa Kohtule kõik küsimused, mis puudutavad liidu õiguse sätete kehtivust.
30. Belgia valitsus teeb Euroopa Kohtule ettepaneku vastata nõukogu arvamuse taotlusele, et kavandatav kokkulepe on aluslepingutega kooskõlas eeldusel, et Euroopa Kohtule eelotsuse taotluste osas antud pädevust täiendatakse mehhanismidega, mis võimaldavad tagada liidu õiguse ülimuslikkuse ja tõhususe järgimise.
31. Prantsuse valitsus on seisukohal, et kokkuleppe eelnõu on põhimõtteliselt aluslepingutega kooskõlas. Samas peaks liidu õiguse järgmise ja patendikohtu suhtes ülimuslikkuse tagamiseks eelotsusemenetlusele siiski lisama täiendava mehhanismi, mida saaksid kasutada pooled ja/või vajaduse korral ka liikmesriigid ja komisjon. Samuti võiks ette näha seaduse huvides edasikaebamise võimaluse, mida saaks kasutada komisjon või mõni liikmesriik, või patendikohtu apellatsioonistme otsuste Euroopa Kohtus uuesti läbivaatamise menetluse juhul, kui valitseb tõsine oht, et liidu õiguse ühtsus või sidusus saab rikutud.
32. Komisjon leiab, et kavandatav kokkulepe on aluslepingutega kooskõlas eeldusel, et võimalus sellest kokkuleppest taganeda oleks sõnaselgelt ette nähtud mitte ainult kolmandate riikide jaoks, vaid ka liidu ja liikmesriikide jaoks.

Märkused, milles leitakse, et kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega kooskõlas

33. Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Madalmaade, Poola, Portugali, Rumeenia, Sloveenia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriigi valitsus leiavad, kokkuleppe eelnõu on aluslepingutega kooskõlas.

34. Tšehhi valitsuse hinnangul on kokkuleppe eelnõu aluslepingutega kooskõlas niivõrd, kui see järgib liidu õiguse autonoomsuse ja ülimuslikkuse kaitse nõudeid; eelkõige kinnitab seda patendikohtu võimalus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlusi.

35. Taani valitsus märgib, et kokkuleppe eelnõu ei ole vastuolus aluslepingutes sätestatud institutsiooniliste eeskirjadega ning et kokkuleppe peaksid vastavalt ELTL artiklitele 81 ja 114 sõlmima nii liit kui ka selle liikmesriigid.

36. Saksamaa valitsus leiab, et kokkuleppe eelnõus ette nähtud kohtuliku kontrolli süsteem on aluslepingutega kooskõlas. Täpsemalt, see süsteem ei ole vastuolus ELTL artikliga 262. Samuti säilivad liidu õiguskorra ülimuslikkus ja autonoomia. Kavan-datav kohtusüsteem ei too kaasa Euroopa Kohtu pädevuse „moonutamist” ning ei alluta liitu oma sisemiste pädevuste teostamisel ette kindlaksmääratud õiguslikule tõlgendusele.

37. Eesti valitsus täheldab, et kokkuleppe eelnõu ei puuduta mitte ainult liidu pädevusi, vaid ka liikmesriikide omi, nii et kavandatava kokkuleppe sõlmimise kohane õiguslik alus on ELTL artikkel 352. Kokkuleppe eelnõu ei sea ohtu liidu õiguskorra ülimuslikkust ega autonoomiat, nagu ka mitte Euroopa Kohtu pädevust.
38. Madalmaade valitsus rõhutab, et ELTL artikkel 262 ei kujuta endast takistust kokkuleppe eelnõule. Ka ei kahjusta viimane liidu õiguse ühtsust ja sidusust. Kavandatava kokkuleppe tagajärjeks ei ole ka aluslepingutega ette nähtud õiguskaitstesüsteemi ning liikmesriigi ja liidu kohtute teostatava kohtuliku kontrolli muutmine.
39. Poola valitsus toob välja, et niisuguse pädevuse andmine patendikohtule, nagu eelnõu ette näeb, on aluslepingutega põhimõtteliselt kooskõlas ning et ELTL artikkel 262 ei ole sellele takistuseks. Kuna liidu tasandil ei ole välja antud patentide valdkonda puudutavat akti, siis ei ole Euroopa Kohtule selles valdkonnas antud ainupädevust. Samuti ei kahjusta kokkuleppe eelnõu liidu õiguse ülimuslikkust. Kavandatav eelotsusemenetlus tagab liidu õiguse ühtsuse ja ühetaolisuse kõnealuses valdkonnas.
40. Portugali valitsus on seisukohal, et niisuguse pädevuse andmine patendikohtule, nagu eelnõu ette näeb, on aluslepingutega kooskõlas. Esitatud vastuväited, mis puudutavad liidu õiguskorra ülimuslikkust ja autonoomiat, ei ole põhjendatud. Arvestades valdkonna keerukust ja eesmärki kehtestada Euroopas ühtne süsteem intellektuaalse omandi kaitsmiseks, tuleb otsida „paindlikke lahendusi”, mis seda eesmärki teenivad. Kokkuleppe eelnõu vastab sellele eesmärgile.

41. Rumeenia valitsus märgib, et liidu õiguskorra autonoomia säilimise tagab patendi-kohtu kohustus järgida liidu õigust, sõltuvalt juhtumist patendikohtu võimalus või kohustus pöörduda eelotsuse küsimustega Euroopa Kohtu poole ning samuti selles menetluses tehtud Euroopa Kohtu otsuste siduvus. Lisaks ei ole aluslepingutes sätteid, millega oleks vastuolus see, et rahvusvahelise lepinguga antakse Euroopa Kohtule pädevus tõlgendada niisuguse kokkuleppe sätteid selleks, et seda saaks kohaldada kolmandates riikides.

42. Sloveenia valitsuse hinnangul on aluslepingutega kooskõlas see, et ühenduse patendi kehtivust ja/või õiguspõhju puudutavate vaidluste lahendamise ainupädevus omistatakse patendikohtule. ERTL artikkel 257 ega ERTL artikkel 262 ei määra ära antud valdkonna kohtuliku raamistiku valikut. Kokkuleppe eelnõu artiklid 14a ja 48 tagavad liidu õiguskorra autonoomia ja selle õiguskorra järgimise.

43. Soome valitsus toob välja, et kuna kavandatava kokkuleppe eesmärk ja sisu on rahvusvahelise kohtusüsteemi loomine patentide valdkonnas, peavad selle kokkuleppe liidu nimel sõlmimise aluseks olema nii ERTL artikkel 262 kui ka ERTL artikkel 352. Lisaks ei kaasne selle kokkuleppe eelnõuga probleeme aluselepingutega kooskõla osas.

44. Rootsi valitsus rõhutab, et kokkuleppe eelnõu tagab liidu õiguse ühetaolise kohaldamise. Euroopa kohtu pädevusi ei moonutata ja Euroopa Kohtu ainupädevus liidu õigusaktide seaduslikkuse kontrollimisel ei muutu.

45. Ühendkuningriigi valitsus leiab, et kavandatav kokkulepe tuleb sõlmida segalepinguna. Vaidluste lahendamise korra raames, mis kavandatava eelnõuga ette nähakse, säilib Euroopa Kohtu volituste põhiolemus, kuna nii Euroopa Kohtu ainupädevus kui ka

tema otsuste siduvus jäävad endiseks. Ühenduse patentide kehtivust või kohaldamist käsitlevate kohtuasjade arutamise pädevuse andmine patendikohtule on kooskõlas EL toimimise lepinguga. Vaidluste lahendamise korra raames, mis on ette nähtud kavandatavas kokkuleppes, on tagatud liidu õiguse ülimuslikkus. Kokkuleppe eelnõu artiklis 48 ette nähtud eelotsusemenetlus, mis annab patendikohtule volituse suunata küsimused Euroopa Kohtule, on aluslepingutega kooskõlas

Euroopa Kohtu seisukohavõtt

Arvamuse taotluse vastuvõetavus

46. Arvamuse taotluse vastuvõetavuse osas esitatud märkused puudutavad sisuliselt kolme küsimust, nimelt esiteks kavandatava kokkuleppe sisu täpsust, teiseks etevalmistavate tööde valmidusastet ja kolmandaks institutsioonilisest tasakaalust kinnipidamist.

47. Enne neile kolmele küsimusele vastamist tuleb meenutada, et ELTL artikli 218 lõike 11 kohaselt võib parlament, nõukogu, komisjon või liikmesriik taotleda Euroopa Kohtult arvamust selle kohta, kas kavandatav leping on aluslepingutega kooskõlas. Selle sätte eesmärk on hoida ära komplikatsioonid, mis tekiksid liidule kohustusi panevate rahvusvaheliste lepingute asutamislepingule vastavuse vaidlustamisest kohtus (vt 28. märtsi 1996. aasta arvamus 2/94, EKL 1996, lk I-1759, punkt 3, ja 30. novembri 2009. aasta arvamus 1/08, EKL 2009, lk I-11129, punkt 107).

48. Kohtuotsus, mis pärast seda, kui liit on sõlminud rahvusvahelise lepingu, tuvastab, et niisuguse lepingu sisu või selle sõlmimise menetlus on vastuolus aluslepingute säte- tega, tekitab mitte üksnes liidusisesel tasandil, vaid ka rahvusvaheliste suhete tasandil tõsiseid raskusi ning võib kahjustada kõiki osapooli, sealhulgas kolmandaid riike (vt 13. detsembri 1995. aasta arvamus 3/94, EKL 1995, lk I-4577, punkt 17).
49. Esiteks tuleb seoses küsimusega kokkuleppe eelnõu täpsusest meenutada, et kui Euroopa Kohus otsustab kavandatava kokkuleppe sätete kooskõla üle aluslepingute nor- midega, siis on vaja, et tema käsutuses oleks piisavalt teavet kõnealuse kokkuleppe sisu kohta (vt eespool viidatud arvamus 2/94, punktid 20–22).
50. Praeguses asjas on nõukogu esitanud Euroopa Kohtule kokkuleppe eelnõu tervikteksti, mis sisaldab eeskätt sätteid patendikohtu ülesehituse ja tegutsemisviisi kohta, tema pädevuse kohta ja erinevate hagiliikide kohta, samuti kohaldatava õiguse kohta ja selle kohtu otsuse õiguslike tagajärgede kohta.
51. Lisaks on vaja märkida, et arvamuse taotluses on kirjeldatud kokkuleppe eelnõu konteksti. Õiguspoolest on see eelnõu osaks praeguse erinevates liidu instantsides analüüsitava meetmete kogumist, mille hulka kuulub ühenduse patendi kui uue intellektuaalse omandi õiguse loomine ja liidu liitumine patendikonventsiooniga.
52. Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et tema käsutuses on piisavalt teavet kavandata- va kokkuleppe sisu ja konteksti kohta.

53. Teiseks, mis puudutab küsimust, kas kokkuleppe eelnõuga seotud otsustusprotsess on edenenud etappi, mis on piisav selleks, et Euroopa Kohus saaks teha otsuse selle eelnõu kooskõla kohta aluslepingutega, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohtusse võib arvamuse taotlusega pöörduda enne rahvusvahelisel tasandil läbirääkimiste algust, kui kavandatava kokkuleppe eesmärk on teada, isegi kui endiselt on olemas teisi lahtisi võimalusi ja esineb lahknevusi kõnealuse teksti erinevate redaktsioonide vahel, kui Euroopa Kohtule esitatud dokumendid võimaldavad kujundada nõukogu esitatud küsimuse teemal piisavalt kindla arvamuse (4. oktoobri 1979. aasta arvamus 1/78, EKL 1979, lk 2871, punkt 34) ja kui arvamuse taotluse vastuvõetavusele ei vaielda vastu põhjusel, et nõukogu ei ole veel võtnud vastu otsust avada rahvusvahelisel tasandil läbirääkimised (vt eespool viidatud arvamus 2/94, punkt 13).
54. Käesoleva taotluse osas tuleb märkida, et kava luua ühtne kohtusüsteem patentide valdkonnas oli Euroopa Kohtusse pöördumise hetkel nõukogus arutlusel. Asjaolu, et kokkuleppe eelnõu või sellega tihedalt seotud seadusandlike meetmete eelnõud, nagu ühenduse patendimääruse ettepanek, ei olnud toleks hetkeks saanud nõukogu ühehäälselt toetuse osaliseks, ei mõjuta käsitletava arvamuse taotluse vastuvõetavust.
55. Kolmandaks, mis puudutab institutsioonilise tasakaalu osas tõstatatud küsimust, siis tuleb märkida, et võimaluse esitada arvamuse taotlus ELTL artikli 218 lõike 11 alusel eeltingimuseks ei ole lõpliku kokkuleppe saavutamise asjaomaste institutsioonide vahel. Nõukogule, parlamendile, komisjonile ja liikmesriikidele antud õigust taotleda Euroopa Kohtult arvamust võib kasutada individuaalselt, ilma mingi kooskõlastuseta ning ootamata ära asjaomase õigusloomeprotsessi lõpptulemust. Igal juhul säilitab parlament õiguse esitada ise arvamuse taotlus.

56. Niisiis, nõukogule antud võimalust küsida ELTL artikli 218 lõike 11 alusel Euroopa Kohtult arvamust ei mõjuta asjaolu, et kõnealuse kokkuleppe vastuvõtmine saab toimuda alles pärast parlamendiga konsulteerimist või pärast viimase heakskiitu, ega ka asjaolu, et võimalike kaasnevate selliste seadusandlike meetmete nagu ühenduse tulevase patendimääruse vastuvõtmine liidus peab toimuma selle institutsiooni osalusel toimivas seadusandlikus menetluses.
57. Seega on Euroopa Kohtule esitatud arvamuse taotlus vastuvõetav.

Põhiküsimus

Sissejuhatavad märkused

58. Kuigi käsitletav arvamuse taotlus ja Euroopa Kohtule esitatud märkused viitavad EL lepingu ja EÜ asutamislepingu sätetele, tuleb tõstatatud küsimusi sellegipoolest analüüsida EL lepingu ja EL toimimise lepingu sätete alusel, st sätete alusel, mis jõustusid 1. detsembril 2009, nimelt pärast nõukogu taotluse esitamist 6. juulil 2009.
59. Ühtlasi tuleb täpsustada, et käsitletava arvamuse taotluse keskne küsimus ei puuduta mitte patendikohtu pädevust Euroopa patentide vallas, vaid tema pädevust ühenduse tulevase patendi vallas.

Kokkuleppe eelnõu kooskõla aluslepingutega

60. Kõigepealt peab Euroopa Kohus vajalikuks vastata teatavate liikmesriikide kaalutlustele, mille kohaselt ELTL artiklitega 262 ja 344 võib olla vastuolus niisuguse pädevuse andmine, nagu kokkuleppe eelnõus kavandatud.
61. Mis puudutab ELTL artiklit 262, siis patendikohtu loomine ei ole selle artikliga vastuolus. Kuigi on tõsi, et see artikkel võimaldab anda Euroopa Kohtule osa pädevusest, mis on kavandatud anda patendikohtule, ei tule viidatud artiklis kirjeldatud toimimismoodust pidada ainsaks patendivaldkonna ühtse kohtu loomise viisiks.
62. Õigupoolest näeb ELTL artikkel 262 ette võimaluse laiendada Euroopa Kohtu pädevust vaidlustele niisuguste õigusaktide kohaldamise üle, mis loovad Euroopa intellektuaalomandiõigusi. Niisiis ei kehtesta see artikkel käsitlevas valdkonnas Euroopa Kohtu monopoli ning ei otsusta ette ära kohturaamistikku, mis võidakse sisse seada intellektuaalse omandi õiguste üle üksikisikute vahel tekkida võivate vaidluste lahendamiseks.
63. Patendikohtu loomine ei pörka ka vastu ELTL artiklit 344, kuna nimetatud artikkel piirdub sellega, et keelab liikmesriikidel kasutada aluslepingute tõlgendamist või kohaldamist käsitlevate vaidluste lahendamisel muid kui aluslepingutes ette nähtud meetodeid. Samas puudutab pädevus, mis kokkuleppe eelnõu näeb ette patendikohtule anda, ainult üksikisikutevahelisi vaidlusi patentide valdkonnas.

64. Kuna kokkuleppe eelnõu loob sisuliselt uue kohtustruktuuri, siis tuleb esiteks meenutada, mis on liidu õiguskorra ja kohtusüsteemi põhielemendid – nii nagu need on kehtestatud aluslepingutega ja välja kujundatud Euroopa Kohtu praktikas –, et seejärel saaks hinnata patendikohtu loomise kooskõla nende elementidega.
65. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast ilmneb, et lepingud, millega liidule alus pandi, moodustavad erinevalt tavalistest rahvusvahelistest lepingutest uue õiguskorra, mille huvides riigid on järjest ulatuslikemas valdkondades piiranud oma suveräänseid õigusi ja mille subjektide hulka ei kuulu mitte ainult liikmesriigid, vaid ka nende kodanikud (vt eelkõige 5. veebruari 1963. aasta otsus kohtuasjas 26/62: van Gend & Loos, EKL 1963, lk 1, 3, ja 15. juuli 1964. aasta otsus kohtuasjas 6/64: Costa, EKL 1964, lk 1141, 1149). Liidu õiguskorda iseloomustav põhitunnus on eelkõige selle ülimuslikkus liikmesriikide õiguse suhtes ning paljude selliste sätete vahetu õigusmõju, mida kohaldatakse liikmesriikide ja nende kodanike suhtes (vt 14. detsembri 1991. aasta arvamus 1/91, EKL 1991, lk I-6079, punkt 21).
66. Nagu ilmneb EL lepingu artikli 19 lõikest 1, tagavad liidu õiguskorra ja kohtusüsteemi austamise Euroopa Kohus ja liikmesriikide kohtud.
67. Lisaks on Euroopa Kohtu ülesandeks tagada asutamislepinguga kindlaks määratud liidu õiguskorra autonoomsuse austamine (vt eespool viidatud arvamus 1/91, punkt 35).
68. Peab ka märkima, et tulenevalt EL lepingu artikli 4 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest lasub liikmesriikidel kohustus tagada liidu õiguse kohaldamine ja austamine oma territooriumil (vt selle kohta 16. juuli 1998. aasta otsus

kohtuasjas C-298/96: Oelmühle ja Schmidt Söhne, EKL 1998, lk I-4767, punkt 23). Lisaks on liikmesriigid sama sätte teise lõigu alusel kohustatud kasutama kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine. Selle kohustuse raames on liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesanne tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning nende õiguste kaitse, mida liidu õigus isikutele annab (vt selle kohta 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-432/05: Unibet, EKL 2007, lk I-2271, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

69. Siseriiklik kohus täidab koostöös Euroopa Kohtuga ülesannet, mis neile mõlemale on antud, et tagada õiguse järgimine liidu aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel (vt 16. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 244/80: Foglia, EKL 1981, lk 3045, punkt 16, ja 15. juuni 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-422/93–C-424/93: Zabala Erasure jt, EKL 1995, lk I-1567, punkt 15).

70. Liidu õigussüsteem omalt poolt koosneb terviklikust õiguskaitsevahendite ja menetluste kogumist, mille eesmärk on tagada kontroll institutsioonide aktide seaduslikkuse üle (vt eelkõige 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-50/00 P: Unión de Pequeños Agricultores vs. nõukogu, EKL 2002, lk I-6677, punkt 40).

71. Seoses patendikohtu tunnusoontega tuleb kõigepealt märkida, et see kohus paikneb väljaspool liidu institutsionaalset ja kohtulikku raamistikku. Patendikohus ei kuulu EL lepingu artikli 19 lõikes 1 ette nähtud kohtusüsteemi. Patendikohtu puhul on tegemist asutusega, millel tulenevalt rahvusvahelisest õigusest on juriidilise isiku staatus.

72. Vastavalt kokkuleppe eelnõu artikli 15 sätetele kuulub patendikohtu ainupädevusse suur hulk üksikisikute hagsid patentide valdkonnas. Ta on pädev lahendama eelkõige hagsid patentide tegeliku või võimaliku rikkumise tuvastamiseks, litsentsidega

seotud vastuhagisid, hagasid õiguse rikkumise puudumise tuvastamiseks, hagasid ajutiste meetmete ja kaitsemeetmete võtmiseks, tühistamishagisid või vastuhagisid patendi tühistamiseks, niisuguseid hagasid kahju tuvastamiseks või hüvitamiseks, mis tulenevad avaldatud patenditaotlusega ette nähtud ajutisest kaitsest, hagasid, mis on seotud leiutise kasutamisega enne patendi andmist või õigusega, mis põhineb patendi eelneval kasutamisel, hagasid ühenduse patentidega seotud sundlitsentside andmiseks või tühistamiseks ning hagasid litsentside eest hüvitise saamiseks. Selles osas jäävad osalisriikide, sealhulgas liikmesriikide kohtud oma pädevusest ilma ning nende menetlusse jäävad asjad, mis ei kuulu patendikohtu ainupädevusse.

73. Tuleb lisada, et vastavalt kokkuleppe eelnõu artiklile 14a peab patendikohus oma ülesannete täitmisel tõlgendama ja kohaldama liidu õigust. Sellele kohtule on antud tavaliselt siseriiklikele kohtutele kuuluv oluline sisuline pädevus lahendada ühenduse patendi valdkonda kuuluvaid vaidlusi ning tagada liidu õiguse täielik kohaldamine selles valdkonnas ja liidu õigusest isikutele tulenevate õiguste kohtulik kaitse.

74. Tõsi, seoses teatava rahvusvahelise lepinguga, mis näeb ette liidu õiguse sätete tõlgendamiseks pädeva kohtu loomise, on Euroopa Kohus otsustanud, et niisugune leping on põhimõtteliselt liidu õigusega kooskõlas. Liidu pädevus rahvusvaheliste suhete valdkonnas ning tema õigus sõlmida rahvusvahelisi lepinguid hõlmab tingimata õigust end allutada sellise lepinguga loodud või määratletud kohtu otsustele, mis on seotud asjaomase lepingu sätete tõlgendamise või kohaldamisega (vt eespool viidatud arvamus 1/91, punktid 40 ja 70).

75. Lisaks rõhutab Euroopa Kohus, et kolmandate riikidega sõlmitud rahvusvaheline leping võib anda Euroopa Kohtule uusi õigusemõistmise pädevusi tingimusel, et niisugune pädevuse andmine ei moonuta Euroopa Kohtu pädevust, nii nagu see on sätestatud EL lepingus ja EL toimimise lepingus (vt analoogia alusel 10. aprilli 1992. aasta arvamus 1/92, EKL 1992, lk I-2821, punkt 32).
76. Euroopa Kohus on ka täpsustanud, et rahvusvaheline leping võib mõjutada Euroopa Kohtu enda pädevust, eeldusel et on täidetud olulised tingimused Euroopa Kohtu pädevuse olemuse säilitamiseks ning et seeläbi ei kahjustata liidu õiguskorra autonoomiat (vt 18. aprilli 2002. aasta arvamus 1/00, EKL 2002, lk I-3493, punktid 21, 23 ja 26).
77. Samas oli eespool viidatud arvamuste esemeks olevate kohtusüsteemide eesmärk lahendada vaidlusi, mis puudutasid kõne all olnud rahvusvaheliste lepingute endi sätete tõlgendamist või kohaldamist. Lisaks, nähes ette konkreetsete volituste andmise kolmandate riikide kohtutele Euroopa Kohtule eelotsusetaotluste esitamiseks, ei mõjutanud need süsteemid liikmesriikide kohtute pädevust liidu õiguse tõlgendamisel ja kohaldamisel ega nende võimalust või kohustust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus ja viimase kohustust esitatud eelotsuse küsimustele vastata.
78. Käsitletavas kokkuleppe eelnõus kavandatava rahvusvahelise kohtu pädevusse ei kuulu seevastu mitte ainult nimetatud kokkuleppe sätete tõlgendamine ja kohaldamine, vaid ka ühenduse tulevase patendimääruse ning muude liidu õiguse sätete – eelkõige niisuguste määruste ja direktiivide, millega patendimäärust tuleb koos lugeda, nimelt teiste intellektuaalse omandi liikide sätete ja EL toimimise lepingu normide siseturu ja konkurentsioiguse kohta – tõlgendamine ja kohaldamine. Samuti võidakse patendikohtul paluda lahendada tema menetluses olev vaidlus, mis puudutab põhiõigusi ja liidu õiguse üldpõhimõtteid, või kontrollida liidu õigusakti kehtivust.

79. Seoses Euroopa Kohtule analüüsimiseks esitatud kokkuleppe eelnõuga tuleb märkida, et patendikohus:
- asub nimetatud kokkuleppe eelnõu artikliga 15 talle antud ainupädevuse valdkonnas siseriiklike kohtute kohale;
 - jätab viimati nimetatud kohtud ilma võimalusest esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlusi selles valdkonnas;
 - muutub oma ainupädevuse valdkonnas ainsaks kohtuks, kes saab eelotsusemenetluse raames Euroopa Kohtusse pöörduda seoses liidu õiguse tõlgendamise ja kohaldamise küsimustega, ning
 - on kohus, kellel on oma pädevuse raames vastavalt kokkuleppe eelnõu artiklile 14a kohustus tõlgendada ja kohaldada liidu õigust.
80. Kuigi on tõsi, et Euroopa Kohus ei ole pädev lahendama üksikisikutevahelistes patendivaidlustes otse talle esitatud hagisid, vaid niisuguste hagide läbivaatamiseks on pädevad liikmesriikide kohtud, ei saa viimati nimetatud kohtud siiski anda niisuguste vaidluste lahendamist kohtule, mis on loodud rahvusvahelise kokkuleppega ning mis võtab nimetatud kohtutelt ülesande rakendada kõnealuses valdkonnas liidu õigust

liidu õiguskorra „üldkohtuna”, ning seeläbi ka ELTL artiklis 267 ette nähtud võimaluse või teatud juhtudel ka kohustuse eelotsusetaotluse esitamiseks.

81. Samas näeb kokkuleppe eelnõu ette eelotsuse mehhanismi, mis annab võimaluse esitada eelotsusetaotlus kõnealuse kokkuleppe kohaldamise valdkonnas ainult patendikohtule, jättes ühtlasi siseriiklikud kohtud sellest võimalusest ilma.

82. Tuleb rõhutada, et kokkuleppe eelnõuga patendikohtu jaoks kavandatud olukord erineb Beneluxi kohtu omast, mida käsitleti 4. novembri 1997. aasta otsuses kohtuasjas C-337/95: Parfums Christian Dior (EKL 1997, lk I-6013, punktid 21–23). Kuna viimati nimetatud kohus on paljude liikmesriikide ühine kohus, mis seetõttu paikneb liidu kohtusüsteemis, siis on tema otsused tehtud niisuguste mehhanismide abil, millega on võimalik tagada liidu õigusnormide täielik tõhusus.

83. Tuleb ka meenutada, et aluslepinguga kehtestatud õigusele omase olemuse säilitamiseks esmavajaliku ELTL artikli 267 ülesanne on tagada, et sel õigusel oleks kõigis olukordades sama toime kõigis liikmesriikides. Nii kehtestatud eelotsusemehhanismi eesmärk on ennetada lahknevusi liidu õiguse tõlgendustes selle käigus, kui siseriiklikud kohtud seda õigust kohaldavad, ning tagada liidu õiguse kohaldamine, pakkudes liikmesriigi kohtule vahendi raskuste kõrvaldamiseks, mida võib tekitada nõue tagada ühenduse õigusele täielik õigusmõju liikmesriikide kohtusüsteemides. Lisaks on siseriiklikel kohtutel järjest ulatuslikum õigus või isegi kohustus pöörduda Euroopa Kohtu poole, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad liidu õigusnormi tõlgendamist või selle kehtivuse hindamist ning mille kohta nad peavad seisukoha võtma (vt selle kohta 16. jaanuari 1974. aasta otsus kohtuasjas 166/73: Rheinmühlen-Düsseldorf, EKL 1974, lk 33, punktid 2 ja 3, ning 12. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-458/06: Gourmet Classic, EKL 2008, lk I-4207, punkt 20).

84. ELTL artikliga 267 kehtestatud süsteem paneb seega aluse vahetule koostööle Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahel, mille käigus viimased osalevad otseselt liidu õiguse nõuetekohases kohaldamises ja ühetaolises tõlgendamises ning samuti selle õiguskorraga üksikisikutele antud õiguste kaitsmises.
85. Kõikidest neist elementidest tuleneb, et ülesanded, mis on antud vastavalt siseriiklikele kohtutele ja Euroopa Kohtule, on esmavajalikud aluslepingutega kehtestatud õigusele omase olemuse säilitamiseks.
86. Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et põhimõte, mille kohaselt liikmesriik on kohustatud hüvitama talle omistatava liidu õiguse rikkumisega üksikisikutele tekitatud kahju, kehtib liidu õiguse igasuguse rikkumise korral, olenemata sellest, millise riigiorgani tegevusest või tegevusetusest liikmesriigi kohustuste rikkumine tuleneb; nimetatud põhimõte kehtib teatavatel konkreetsetel tingimustel ka kohtuorganite suhtes (vt selle kohta 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-224/01: Köbler, EKL 2003, lk I-10239, punktid 31 ja 33–36; 13. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-173/03: Traghetti del Mediterraneo, EKL 2006, lk I-5177, punktid 30 ja 31, ning 12. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-154/08: komisjon vs. Hispaania, EKL 2009, lk I-187, punkt 125).
87. Tuleb lisada, et kui liidu õiguse rikkumise paneb toime siseriiklik kohus, siis näevad ELTL artiklid 258–260 ette võimaluse pöörduda Euroopa Kohtusse asjaomase liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamiseks (vt 9. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-129/00: komisjon vs. Itaalia, EKL 2003, lk I-14637, punktid 29, 30 ja 32).
88. Samas tuleb tõdeda, et kui patendikohus teeks liidu õigust rikkuva otsuse, siis ei saaks selle otsuse suhtes algatada kohustuste rikkumise menetlust ning see ei tooks ühele või paljudele liikmesriikidele kaasa mitte mingit varalist vastutust.

89. Sellest järeldub, et kuna kavandatav kokkulepe näeb ette üksikisikute poolt ühenduse patendi valdkonnas esitatud suure hulga hagide ning samuti seda valdkonda puudutava liidu õiguse tõlgendamise ainupädevuse andmine institutsioonilisest ja kohulikust raamistikust väljaspool asuvale rahvusvahelisele kohtule, siis võtab see kokkulepe liikmesriikide kohtutelt pädevuse, mis neil on liidu õiguse tõlgendamisel ja kohaldamisel, ja Euroopa Kohtult pädevuse vastata eelotsusemenetluses nimetatud kohtute esitatud küsimustele, ning seeläbi moonutab see kokkulepe liidu institutsioonidele ja liikmesriikidele antud esmavajalikku pädevust liidu õigusele omase olemuse säilitamiseks.

Seetõttu annab Euroopa Kohus (täiskogu) järgmise arvamuse:

Kavandatav kokkulepe ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi (praeguse nimega „Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus”) loomiseks ei ole kooskõlas EL lepingu ja EL toimimise lepingu sätetega.

Allkirjad